

Pengar till forskning 2003

Rapport om forskningsfinansiering beviljad
2003 till Göteborgs universitet och andra
svenska lärosäten

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Göteborgs universitets vetenskapliga råd

Innehållsförteckning

Forskningsfinansiering vid GU och andra lärosäten 2003	I
Göteborgs universitet	2
Svensk ranking av publicerade artiklar på svenska lärosäten	4
Forskningsfinansiering på Göteborgs universitet 2003	6
Forskningsfinansiering i Sverige 2003	8
Svenska forskningsråd 2003	11
Löntagarfondsstiftelserna/forskningsstiftelserna 2003	17
Europeiska kommissionen 2003	19
Sammanfattande reflektioner	20

Svenska universitet och högskolor, förkortningar

UU, Uppsala universitet	KTH, Kungliga Tekniska Högskolan
LU, Lunds universitet	CTH, Chalmers Tekniska Högskola
GU, Göteborgs universitet	SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet
SU, Stockholms universitet	KAU, Karlstads universitet
UmU, Umeå universitet	VXU, Växjö universitet
LiU, Linköpings universitet	ÖU, Örebro universitet
KI, Karolinska institutet	

Forskningsfinansiering vid GU och andra lärosäten 2003

Göteborgs universitets vetenskapliga råd (GUVR) gör för tredje året en sammanställning över forskningsfinansieringen vid Göteborgs universitet och jämför även med andra lärosäten i Sverige. Siffrorna är framtagna från Höskoleverkets årsrapport liksom från olika forskningsfinansiärers årsrapporter samt från Göteborgs universitets bokslut för året 2003.

Liksom förra året kan man konstatera att jämförelser är svåra att göra. Det gäller både inom och mellan lärosäten beroende på att olika vetenskapsområden har olika möjligheter till forskningsfinansiering och har olika kostnader för forskningen. Dessutom har t.ex. flera av de större lärosätena egna tekniska fakulteter, såsom Lunds, Uppsalas och Linköpings universitet medan Göteborgs och Stockholms universitet saknar dessa fakulteter.

Göteborg, september 2004

Göteborgs universitets vetenskapliga råds övergripande mål är att främja forskning och forskningsfinansiering vid GU. Rådets främsta uppgifter är att stimulera till ökad dialog med fonder, forskningsråd och finansiärer, samt att verka för främjande av ämnesöverskridande, tvärvetenskaplig dialog och samverkan.

Ledamöter:

- Gunnar Svedberg, ordf
- Bente Gullveig Alver
- Erland Hjelmquist
- Susanne Holmgren
- Jan S Nilsson
- Marie-Helene Zimmerman
- Olov Wiklund
- Margareta Ahlqwist, sekr

Göteborgs universitet

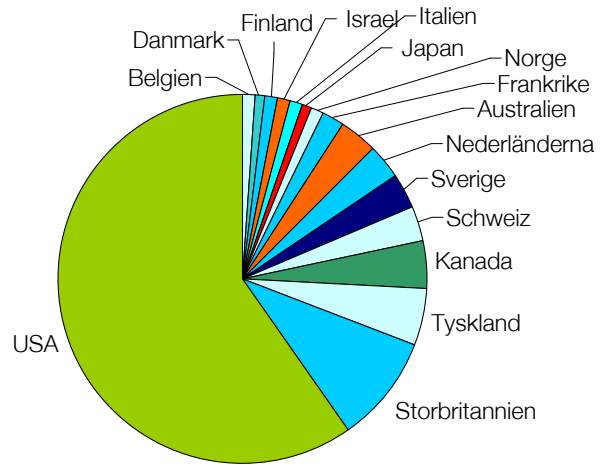
Vad karakteriserar ett framgångsrikt universitet? Det är naturligtvis olika verksamheter då universiteten står på flera ben. GU är populärt bland studenter. Studenttrycket har därför blivit högt med många sökande och fulla kurser. GU har därför nu blivit det största universitetet vad gäller antalet studenter (Högskoleverkets årsrapport 2004) i Sverige.

Är vi lika framgångsrika inom forskningen?

GU har utan tvekan en mängd framstående forskare inom samtliga vetenskapsområden med lyckade forskningsprojekt. Vi har en Nobelpristagare i professor emeritus Arvid Carlsson som år 2000 tilldelades detta för sin forskning inom neurofarmakologi. Vi har kunnat följa professor emeritus Ingvar Brånemarks forskning som resulterat i implantat som fått en världsmarknad. Båda dessa professorer har dessutom haft den uthållighet och den entreprenörsanda som behövdes för att få ut sina upptäckter på marknaden och nyttiggöra dem i samhället. Det finns många fler exempel på framgångsrik forskning. Inom sitt forskningsområde har t.ex. professor emeritus Sven-Eric Liedman lyckats nå ut till en mycket stor publik, inom och utom akademien. Men hur framgångsrikt är egentligen GU som enhet? Hörs vi i Sverige, i Norden, i Europa, i världen?

Våren 2004 presenterades en rankinglista gjord av ett kinesiskt universitet i Shanghai. Bakom rankinglistan ligger ett gediget arbete och därför har undersökningen haft ett stort genomslag världen över. I undersökningen har 2000 universitet undersökts med olika variabler. Man har studerat antalet Nobelpristagare, antalet artiklar i de mest ansedda tidskrifterna (Nature and Science) och hur ofta forskarna från respektive universitet citeras samt "produktion" per forskare.

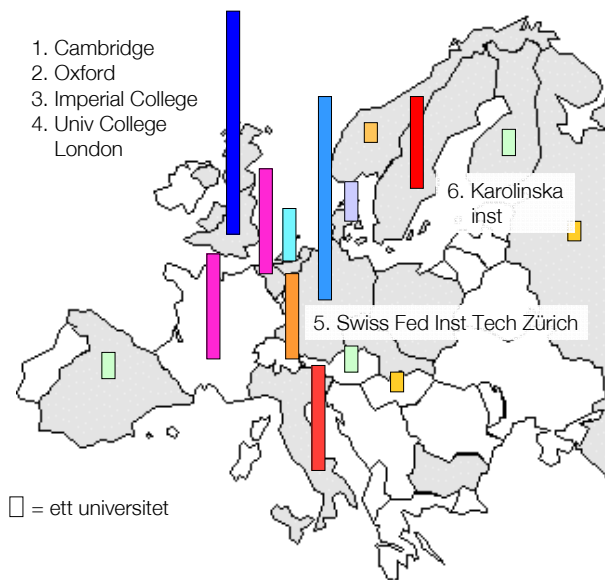
Tio-i-topp-listan av världens universitet domineras av de amerikanska med Harvard University och Stanford University i spetsen samt de två anrika engelska universiteten, Cambridge och Oxford. Inga

Figur 1. Andel universitet/land bland världens 100 bästa.

andra europeiska universitet kommer med bland de tio främsta. Även 100-listan domineras av USA men en del europeiska universitet tillkommer samt enstaka kanadensiska och australiensiska. Utanför dessa kontinenter finns ett universitet i Japan och ett i Israel med på 100-listan (figur 1).

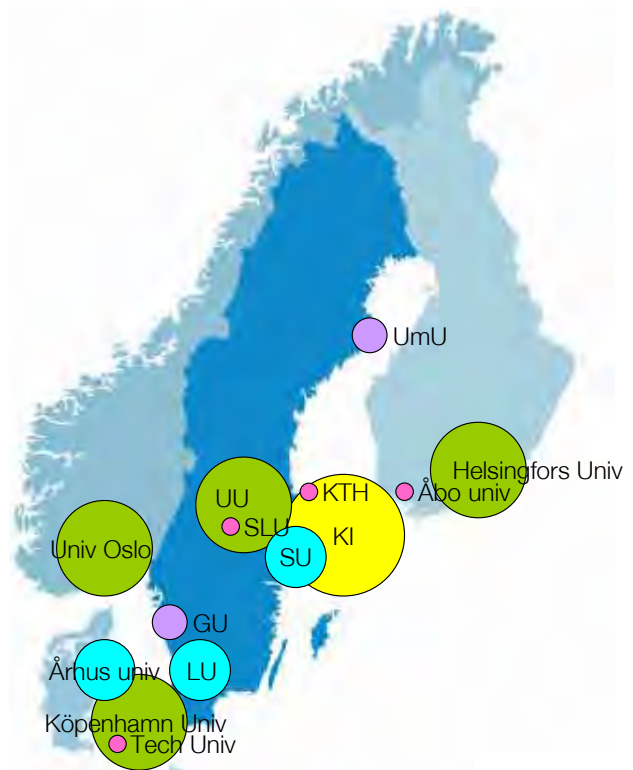
Europalistan toppas av fyra brittiska universitet och domineras av engelska, schweiziska och tyska universitet. KI kommer emellertid in på en sjätteplats långt före något annat nordiskt lärosäte (figur 2).

Figur 2. Antal universitet/land bland Europas 100 bästa.

Nordens topplista visar ett toppskikt av de ”gamla” universiteten i Sverige – UU och LU förutom KI och huvudstadsuniversiteten i Norge, Danmark och Finland (se figur 3). Sveriges tio-i-topp lista toppas av KI (39 i världen) följt av UU (59), LU (93), SU (102), GU (152), UmU (152), KTH (201), SLU (201), CTH (251) och LiU (351) (tabell 1). Denna rankinglista har mottagits positivt och har av de flesta bedömare ansetts vara baserad på relevanta, objektiva och kontrollerbara parametrar.

Är vi nöjda med GU:s plats på rankinglistan? Kan vi nå upp till KI:s, UU:s eller LU:s placeringar? Varför är SU rankat högre än GU? Enligt rankinglistan har Göteborg ingen poäng för ”most highly cited researchers in 21 broad subject categories”. Kan vi höja våra poäng inom denna parameter?

Figur 3. Nordiska universitet som finns rankade bland Europas 100 bästa. Storleken indikerar plats på listan.

Tabell 1. Europeisk och världsranking för nordiska universitet som finns rankade bland Europas 100 bästa.

Institution	Europeisk ranking	Världs-ranking	Land
KI	6	39	Sverige
UU	13	59	Sverige
Univ Oslo	15	63	Norge
Univ Copenhagen	16	65	Danmark
Univ Helsinki	21	74	Finland
LU	28	93	Sverige
Aarhus Univ	32-52	102-151	Danmark
SU	32-52	102-151	Sverige
GU	53-76	152-200	Sverige
UmU	53-76	152-200	Sverige
Tech Univ Denmark	77-99	201-250	Danmark
Univ Turku	77-99	201-250	Finland
KTH	77-99	201-250	Sverige
SLU	77-99	201-250	Sverige

Svensk ranking av publicerade artiklar på svenska lärosäten

Vetenskapsrådet (VR) har publicerat en rapport där man presenterar kostnaden per artikel och lärosäte publicerad i vetenskapliga tidskrifter under åren 2000-2003. VR har utgått från lärosätets totala intäkt för forskning och forskarutbildning och satt de i relation till antalet publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter. På detta sätt har man fått fram det lärosäte där en artikel är "billigast" och var det är dyrast (tabell 2). Uppsala universitet publicerar flest artiklar per krona (0,830 Mkr/artikel) medan Gävle högskola är dyrast (4,345 Mkr/artikel).

Man ser att det är små skillnader mellan de större lärosätena och t.ex. på jämförbara enheter såsom Chalmers och KTH är "priset" för en artikel likadan. Ungefär samma resultat ses även för Lunds universitet, Göteborgs universitet och Linköpings universitet när hänsyn tas till publiceringar med adresser från tillhörande universitetssjukhus inkluderat i universiteten.

4

Bland de nya högskolorna ligger Malmö bäst till, följd av bl. a. Kalmar högskola. Man förklarar detta med att Malmö högskola har en odontologisk fakultet och Kalmar har en dedikerad satsning på naturvetenskap. Båda dessa områden är starkt inriktade på internationell publicering. I övrigt är det svårt att jämföra mellan högskolorna eftersom det är stora skillnader med avseende på vetenskapsområde.

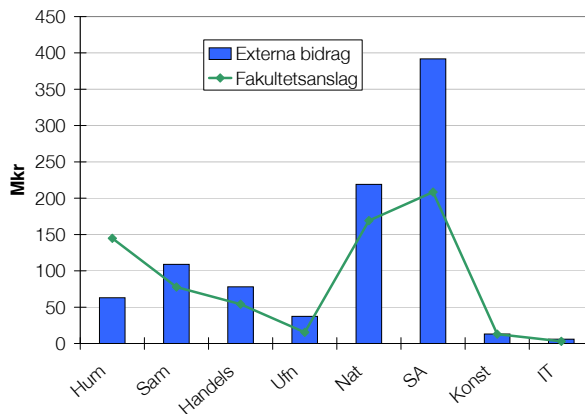
Tabell 2. Intäkter till forskning och forskarutbildning 2001 och antal publikationer i ISI:s databaser 2000–2003. Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Umeå universitet och KI presenteras både med och utan universitetssjukhus. PEK=vetenskaplig artikel.

Universitet och högskolor	Intäkter 2001 enligt HsV	Andel	PEK per år				Mkr/ PEK
			2000	2001	2002	2003	
UU+US	2 398 585	11,76%	2897	3001	2996	2672	0,830
Uppsala	2 398 585	11,76%	2314	2370	2430	2200	1,030
LU+MUS-LUS	2 922 811	14,33%	3171	3262	3434	3072	0,904
LU	2 922 811	14,33%	2193	2329	2415	2147	1,287
GU+Sahl	2 182 057	10,70%	2400	2407	2285	2202	0,939
GU	2 182 057	10,70%	1702	1730	1600	1569	1,322
SU	1 481 198	7,26%	1259	1211	1191	1097	1,245
UmU+ UmUS	1 306 482	6,41%	1182	1111	1185	1132	1,134
Umeå	1 306 482	6,41%	950	884	932	896	1,427
LiU+LiUS	1 043 717	5,12%	1006	1000	1152	966	1,012
LiU	1 043 717	5,12%	786	766	897	751	1,305
KI+KS	2 395 441	11,75%	3783	3915	4110	3597	0,622
KI	2 395 441	11,75%	2139	2276	2454	2175	1,059
KTH	1 640 480	8,04%	1180	1217	1193	1047	1,415
Chalmers	1 345 914	6,60%	944	943	1006	940	1,405
LuU	470 551	2,31%	206	226	224	209	2,176
SLU	1 409 971	6,91%	823	847	804	844	1,700
KAU	181 941	0,89%	48	67	69	63	2,946
VXU	138 979	0,68%	39	33	43	43	3,518
ÖU	163 485	0,80%	73	68	97	102	1,923
Blekinge TH	83 541	0,41%	22	29	39	27	2,856
Jönköping	75 705	0,37%	32	31	38	55	1,941
Kalmar	80 464	0,39%	39	46	48	69	1,593
Malmö	113 970	0,56%	79	90	96	77	1,333
Mitthögskolan	208 243	1,02%	98	101	79	76	2,353
Mälardalens högsk	73 802	0,36%	30	32	33	31	2,343
Dalarna	65 119	0,32%	27	30	13	32	2,554
Gävle	67 345	0,33%	13	15	15	19	4,345
Halmstad	58 424	0,29%	17	25	27	39	2,164
Kristianstad	22 949	0,11%	14	8	22	22	1,391
Skövde	41 740	0,20%	27	26	24	28	1,590
Trollhättan/Uddev	28 782	0,14%	11	13	18	22	1,799
Södertörn	204 953	1,01%	44	55	67	75	3,402

Forskningsfinansiering på Göteborgs universitet 2003

Ökning av fakultetsanslagen

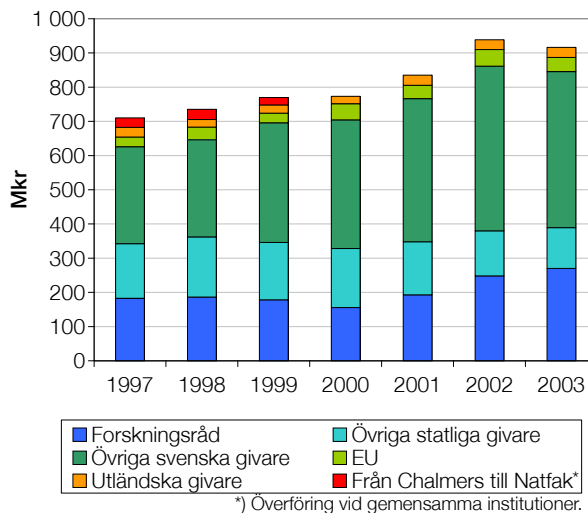
Fakultetsanslagen (de direkta statsanslagen till hela Göteborgs universitet som går till forskning och forskarutbildning) mellan åren 2002 och 2003 ökade från 875 till 943 Mkr, alltså med nästan 70 Mkr. Det är Sahlgrenska akademien som år 2003 fick störst fakultetsanslag på GU med 208 Mkr följt av naturvetenskapliga fakulteten med 169 Mkr. Det minsta fakultetsanslaget har IT-universitetets med tre Mkr följt av den konstnärliga fakulteten med 13 och utbildningsvetenskapliga med 15 Mkr (figur 4). Figur 4 visar också utfallet av de externa forskningsbidragen per fakultet år 2003.

Figur 4. Fakultetsanslag och externabidrag 2003 per fakultet.

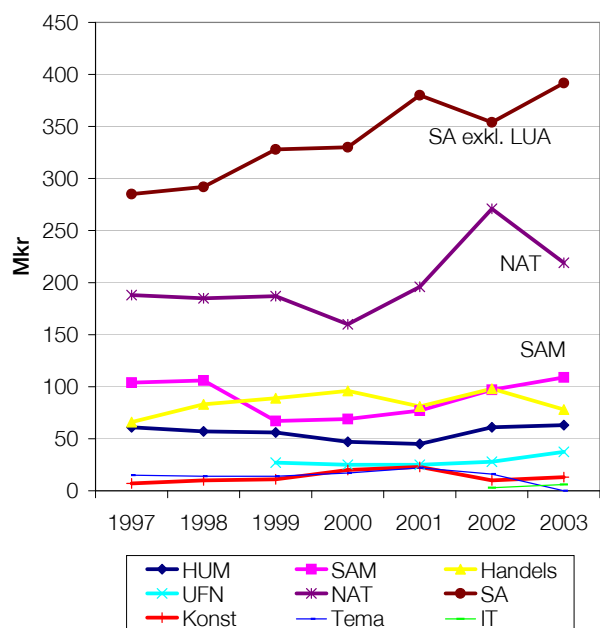
Minskning av de externa anslagen år 2003

De externa medlen minskade från år 2002 till 2003, från 935 Mkr till 911 Mkr. Är detta ett trendbrott eller kanske en tillfällig minskning beroende på minskade anslag från vissa finansiärer under 2003? Tidigare har det varit en ständig ökning sedan år 1997 då de externa anslagen var 710 Mkr till 935 Mkr år 2002. Den kraftigaste ökningen var 90 Mkr mellan åren 2001 och 2002 (figur 5).

Figur 5. Externa forskningsanslag på GU 1997-2003.

De externa forskningsbidragen per fakultet varierade över åren 1997-2003 (figur 6). Naturvetenskapliga fakulteten visar en liten minskning år 2003 jämfört med den kraftiga ökningen mellan åren 2000-2002. Sahlgrenska akademien visar återigen en ökande trend.

Figur 6. Externa forskningsbidrag vid GU per fakultet under åren 1997-2003.

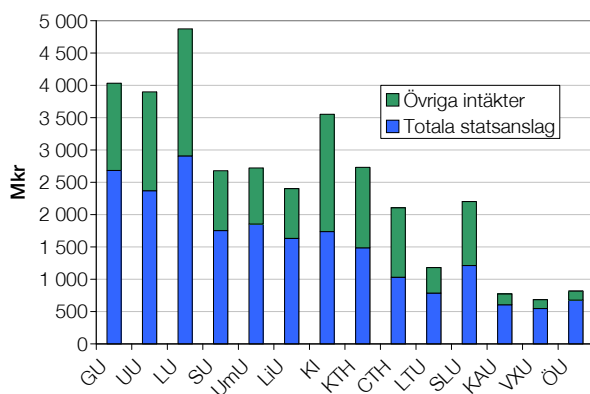
Forskningsfinansiering i Sverige 2003

Företagens forskningsandel dominerar

Desammanlagda utgifterna för forskning och utveckling i förhållande till BNP är hög i Sverige, ca 4%. Sverige ligger därmed i världstoppen. Medlen för forskning och utvecklingsarbete i Sverige uppgick till 96,7 miljarder år 2001. Medlen som betalas för forskning kommer i Sverige framför allt från företagssektorn som mellan åren 1999 och 2001 ökade sin andel från 75 procent till 78 procent. På samma sätt har andelen av Sveriges totala forskningsresurser minskat för Sveriges lärosäten till att utgöra ca 20 procent.

Trendbrott

Enligt Högskoleverket uppgick forskningsresurserna på Svenska lärosäten till strax över 23 miljarder år 2003, vilket var i stort sett oförändrat sedan föregående år. Högskoleverket konstaterar att det här skett ett trendbrott då en flerårig trend av ökande resurser för forskning inom högskolesektorn har brutits. Med hänsyn till prisutvecklingen så har lärosätena förlorat intäkter på ca 100 miljoner kronor jämfört med år 2002. Det är endast intäkterna från Vetenskapsrådet, statliga myndigheter och EU som ökat medan de direkta statsanslagen och forskningsstiftelserna (både från löngarfondestiftelserna som de privata stiftelserna) har minskat.

Figur 7. Verksamhetens intäkter, uppdelade på statsanslag och övriga intäkter på svenska lärosäten 2003.

LU har högst totalt statsanslag

Figur 7 visar verksamhetens intäkter på svenska lärosäten år 2003. LU har, som tidigare år, det största totala statsanslaget av svenska lärosäten (2,9 miljarder kr) och också den största totala intäkten (4,9 miljarder kr). Jämfört med GU har LU drygt 200 Mkr mer i statsanslag och dessutom så mycket som 545 Mkr mer i andra bidrag än GU. GU har på senare tid dock enligt högskoleverkets statistik passerat LU vad gäller antalet studenter, men alltså ej finansiellt.

Statens forskningsanslag (fakultetsanslagen) sprids till fler

I början av 80-talet finansierades forskning och forskarutbildning, inom universitet och högskolor, till ca 2/3 av staten i direkta statsanslag. Denna andel ligger nu, liksom de senast föregående åren på endast 45 procent. Staten minskar dessutom successivt andelen forskningsresurser till de äldre universiteten och fackhögskolorna. På mitten av 90-talet fick dessa drygt 98 procent av statens forskningsanslag. Det minskade till 90,4 procent år 2002 och till 89,4 procent år 2003. Under samma tid har en motsvarande ökning av resurserna skett till de nya högskolorna och universiteten. De nya universiteten ökade sin andel från 2,8 procent år 2002 till 3 procent år 2003. Motsvarande siffror för övriga högskolor var 6,8 procent år 2002 och 7,5 procent år 2003.

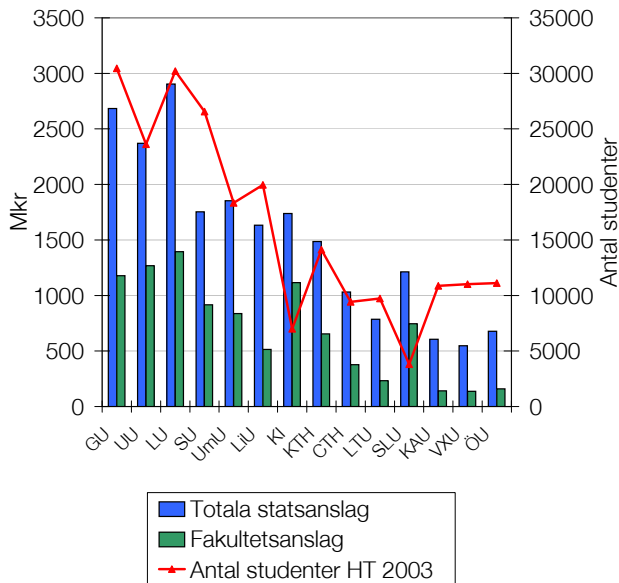
Fakultetsanslagen varierar kraftigt

LU får störst fakultetsanslag (figur 8) medan UU har det näst största. GU kommer först på tredje plats. KI får det fjärde största fakultetsanslaget i Sverige. KI, är i storlek på utbildning litet (drygt 1/5 så många studenter som GU) men får fakultetsanslag nästan i nivå med GU:s.

Fakultetsanslagets andel av statsanslaget minskar för GU

Statens stora satsning på KI och SLU som forskningsuniversitet märks väl när man relaterar fakultetsanslaget till deras relativt låga studentantal. KI har ca 7 000 studenter och SLU bara 3 800 studenter jämfört med 30 450 för GU enligt Högskoleverket (figur 8).

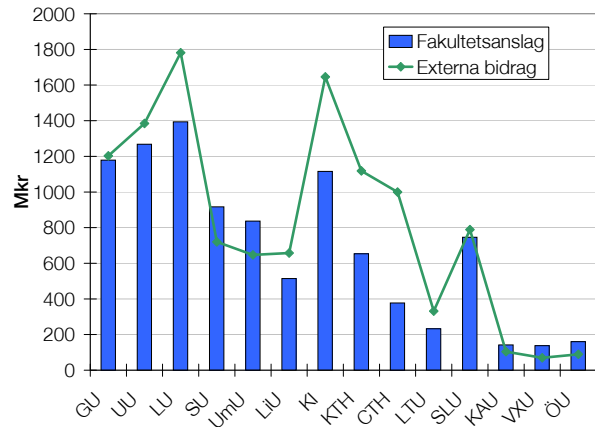
Sålunda är fakultetsanslagets andel 64 procent av statsanslaget för KI och SLU. GU har återigen en minskad andel av statsanslaget till forskning jämfört med tidigare år. År 2003 låg det på endast 43,9 procent jämfört med 45,5 procent år 2002 och 48,5 procent år 2001.

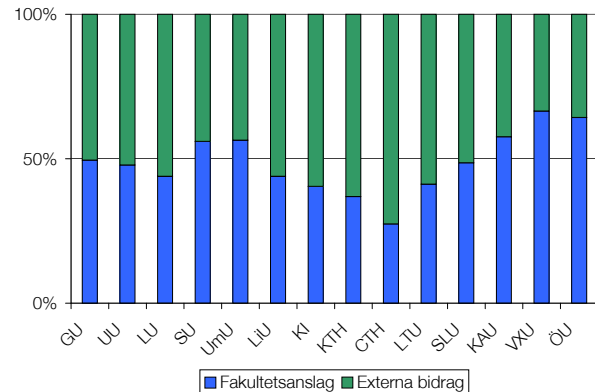
Figur 8. Totala statsanslag och fakultetsanslag i förhållande till antalet studenter (HSV).

Externa forskningsbidrag

Figur 9 visar de externa forskningsbidragen i förhållande till fakultetsanslagen för svenska lärosäten. LU har mest externa medel följt av KI. I relation till fakultetsanslaget ligger de tekniska högskolorna CTH och KTH i topp. CTH har t.ex. 71,4 procent av sin forskning betald av externa medel medan GU ligger på 50,5 procent extern forskningsfinansiering år 2003 (figur 10).

Figur 9. Fakultetsanslagets och det externa forskningsintäkternas storlek på svenska lärosäten år 2003 (HSV).

Figur 10. Fakultetsanslagets och det externa forskningsintäkternas andel (%) av total forskningsfinansiering på svenska lärosäten år 2003.

Totala intäkterna för forskning

De totala intäkterna för forskning från både statsanslag och externa medel samt den procentuella andelen externa medel för 2003 visas i tabell 3. Dessutom visas siffrorna för 2002. LU har mest forskningsintäkter totalt, medan KI ligger på andra plats före UU och GU. De lärosäten som år 2002 hade den största andelen av sina forskningsmedel från externa källor har samtliga minskat sin andel minimalt men ändå något. Är detta ett trendbrott? Har man nått den gräns för vad man har råd att ta emot eller beror det på sinande forskningsfonder?

Tabell 3. Total forskningsfinansiering i Mkr på svenska lärosäten och den procentuella andelen extern finansiering av dessa medel år 2003. Inom parentes motsvarande siffror för 2002.

Lärosäte	Forskningsfinansiering total Mkr		varav % extern finansiering	
	2003	2002	2003	2002
LU	3175	3082	56,1	55,7
KI	2763	2739	59,6	60
UU	2653	2528	52,2	50,2
GU	2381	2281	50,5	48,6
KTH	1772	1764	63,4	63,9
SU	1637	1587	44	42,8
SLU	1535	1461	51,4	50,6
UmU	1484	1423	43,6	42,9
CTH	1377	1400	71,4	72,9
LiU	1172	1141	56,1	56,2
ÖU	249	223	39,9	40,1
KAU	246	214	42,4	42,4
VX	207	192	33,5	34,1

Slutsatser

Det satsas olika mycket statliga medel för forskning i Sverige på olika lärosäten. KI och SLU har fått mest statliga forskningsmedel i förhållande till sin storlek. Olika lärosäten drar också in olika mängd externa forskningsmedel. Man ser att olika vetenskapsområden "kostar" olika, och har olika möjligheter att hitta finansiärer. De tekniska högskolorna drar in mer än de lärosäten som domineras av samhällsvetenskapliga och humanistiska discipliner. Även det medicinska området drar in stora pengar vilket speglas av KI:s siffror. Dock finns det skillnader mellan lärosätena som inte kanske enbart kan förklaras av ämnesområdena. Ytterligare analyser som tar hänsyn till ett större antal möjliga förklaringsgrunder vore önskvärt men kräver tämligen stora insatser. GU tycks inte ha ökat sin forskningsandel i samma takt som storleken har ökat. En aktiv diskussion om strategi för den fortsatta forskningen inom GU är synnerligen betydelsefull för att GU skall behålla och helst öka sin andel av den svenska forskningsfinansieringen.

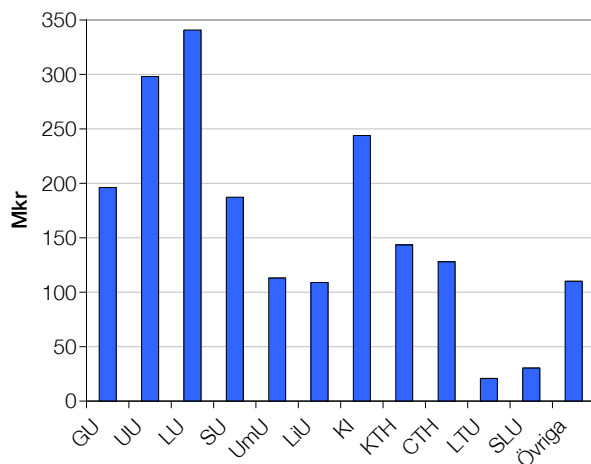
Svenska forskningsråd 2003

Vetenskapsrådet (VR)

LU störst

Vetenskapsrådet fick år 2003 in 4 449 ansökningar. Detta är en ökning med ca 18 procent från år 2002. Av de inkomna ansökningarna beviljades 23 procent för finansiering. Beviljningsgraden har stadigt minskat från år 2001 (tabell 4). Vetenskapsrådets forskningsstöd uppdelas i "bidrag till forskare", "driftsbidrag" samt "bidrag till internationellt samarbete". I denna sammanställning redovisas "bidrag till forskare". Storleken på detta bidrag till svenska lärosäten var nästan 2 miljarder kr år 2003 jämfört med 1,4 miljarder kr 2001 och 1,6 miljarder kr år 2002. Figur 11 visar 2003 års bidrag till forskare/forskargrupper på några svenska lärosäten.

LU, följt av UU och KI tar emot mest bidrag till forskare från VR. GU ligger på fjärde plats vad gäller inkomna medel från VR.

Figur 11. Bidrag till forskare från VR per lärosäte år 2003.

De svenska forskningsråden fördelar statliga pengar till Sveriges forskare. En ny myndighetsstruktur för forskningsfinansiering tillkom år 2000 då Vetenskapsrådet (grundforskning inom humaniora och samhällsvetenskap, medicin, samt naturvetenskap och teknikvetenskap), FAS (sociala frågor och arbetsliv), FORMAS (miljö, areella näringar och samhällsplanering) och VINNOVA (innovationssystem och tillväxt) skapades.

Tabell 5 visar intäkterna, per lärosäte, från VR i procent av externa intäkter. SU har 25 procent av sina externa forskningsintäkter från VR. För GU ses en ökning på knappt 2 procent från år 2002 till 2003, från 14,7 till 16,3 procent.

Fördubbling till de nya universiteten/högskolorna

VR:s stöd till de nya universiteten och högskolorna har fördubblats mellan 2001 och 2003. Ökningen beror till störst del på ökningen av bidrag till forskning inom utbildningsvetenskap till dessa lärosäten.

II

Tabell 4. Beviljningsandelen samt medelbidrag per område 2001-2003

Ämnesområde	2003		2002		2001	
	%	tkr	%	tkr	%	tkr
Humaniora och samhällsvetenskap	9,5	688	18,6	553	15,5	542
Medicin	33,7	425	33,3	411	42	375
Naturvetenskap och teknikvetenskap	24,1	589	31,7	625	33,6	598
Utbildningsvetenskap	13,6	1163	32,2	710	46,7	690

Tabell 5. Intäkter från VR i procent av externa forskningsintäkter.

Lärosäte	2003	2002
SU	25	22,4
UU	22,5	20
LU	19,3	17,2
LiU	16,8	15,7
GU	16,3	14,7
KTH	15,6	14,6
UmU	14,6	14,3
KI	13,8	11,6
CTH	12,8	12,3
ÖU	11,7	7
KAU	7,7	5,7
SLU	3,8	3,2
VX	-	-

Humaniora och samhällsvetenskap

GU som god trea efter UU och SU

Humaniora och samhällsvetenskap hade lägst utfall (9,5 procent) av VR:s områden. Utfallet var en halvering från året innan (tabell 4).

UU har år 2003 gått förbi SU och tog emot mest forskningsbidrag år 2003 (figur 12). GU ligger kvar på tredje plats med en positiv utveckling. År 2001 erhöll GU 25 Mkr till humaniora och samhällsvetenskap och detta har ökat till 42 Mkr till 2003.

Medicinsk forskning

KI dominerar, GU närmar sig LU, medan UU sackar

KI dominerar stort inom medicin med LU och GU på andra respektive tredje plats (figur 13). Beviljningsgraden var högst inom medicin jämfört med de andra vetenskapsområdena, 33,7 procent av inkomna ansökningar (tabell 4). Men å andra sidan var beviljat belopp jämfört med ansökt belopp lägst inom detta område (32 procent beviljat jämfört med sökt).

Inom medicinska området delar VR ut särskilda bidrag till kliniska forskare som kan arbeta heltid eller deltid under 6 år. I medeltal har endast 6 tjänster beviljats per år sedan 80-talet (129 heltidstjänster på 22 år). I början av 80-talet beviljades 20 procent av ansökningarna jämfört med endast 8 procent på 2000-talet. Tidigare gick flest heltidstjänster till UU tätt följt av forskare från KI, GU och LU. Numer dominerar KI stort med ca 80 procent av bidragen och över 50 procent av ansökningarna. UU fick år 2002 inte något bidrag och övriga medicinska fakulteter endast något enstaka (figur 14).

Utbildningsvetenskap

GU enskilt störst med LiU som tvåa

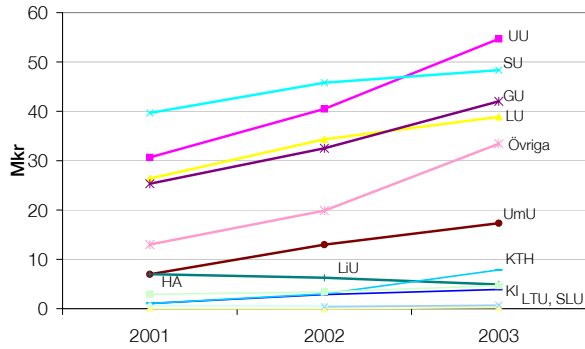
Utbildningsvetenskap, som eget område under VR, har byggts upp med början år 2001.

Andelen beviljade var endast knappt 14 procent år 2003. (tabell 4). GU var den största enskilda bidragsmottagaren för utbildningsvetenskap 2003 (figur 15). Beloppet till GU har ökat markant sedan 2001; från 1 Mkr till 19 Mkr år 2003. Medelbidraget var år 2003 högst inom utbildningsvetenskap jämfört med andra ämnesområden (tabell 4).

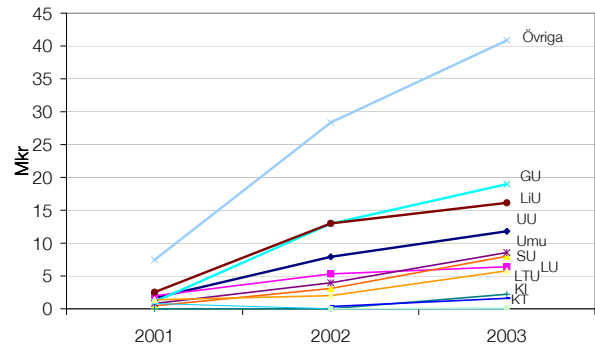
Naturvetenskap och teknik

Universitet med tekniska fakulteter och tekniska högskolor i topp, men även SU betydligt större än GU

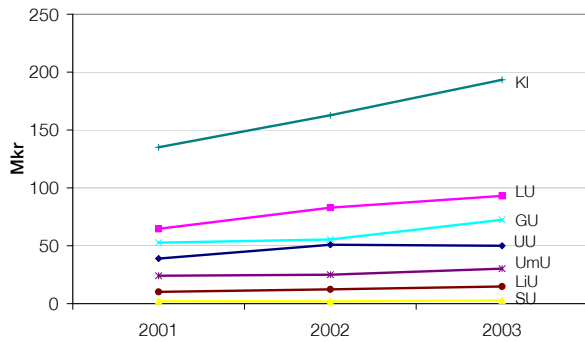
Det största bidraget inom Naturvetenskap och teknik gick till LU. GU har intagit en blygsam sjunde plats (figur 16). De tekniska högskolorna liksom de lärosäten som har tekniska fakulteter ligger här i topp. Men även t.ex. SU har erhållit dubbelt så mycket bidrag år 2003 än GU (110 Mkr mot 55).

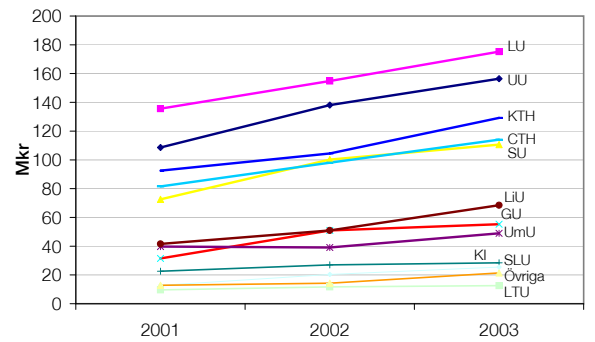
Figur 12. Intäkter för humaniora och samhällsvetenskaper lärosäte under åren 2001 till 2003.

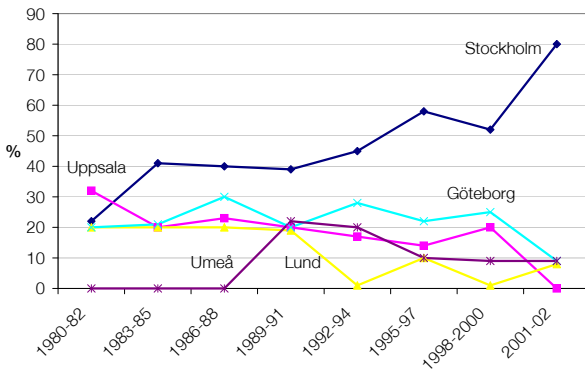
Figur 15. Intäkter för utbildningsvetenskap per lärosäte under åren 2001 till 2003.

Figur 13. Intäkter för medicinsk forskning per lärosäte under åren 2001 till 2003.

Figur 16. Intäkter för naturvetenskap och teknik per lärosäte under åren 2001 till 2003.

Figur 14. Antalet beviljade heltidstjänster för kliniska forskare inom medicin mellan åren 1980-2002.

Riksbankens jubileumsfond

UU fick mest av Jubileumsdonationen

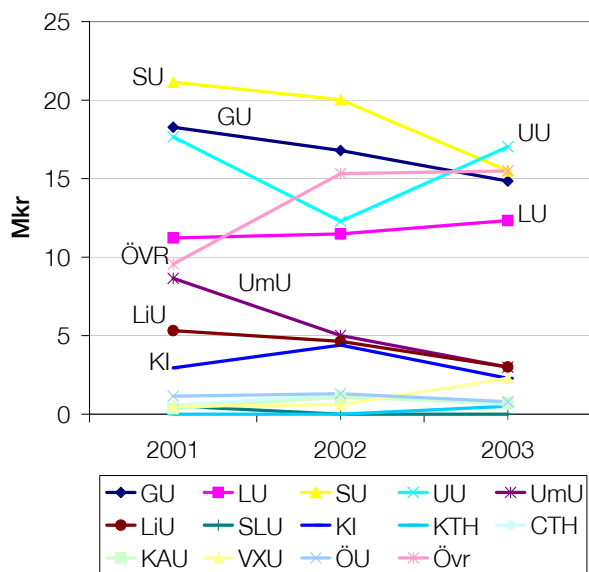
Den s.k. Jubileumsdonationen har för tredje året i rad minskat sin utbetalning. År 2003 beviljades 88 Mkr i 133 projekt jämfört med år 2002 då 94 Mkr betalades ut i 144 projekt och år 2001 knappt 100 Mkr i 156 projekt. Donationen ger pengar till allt från antropologi, arkeologi, arkitektur till psykologi och statsvetenskap. Bidragen ges främst till humaniora och samhällsvetenskap men även en liten summa till medicin (endast 2 projekt år 2003). GU fick knappt 17 procent av medlen (15 Mkr i 23 projekt) jämfört med 18 procent år 2002 och 19 procent år 2001 (figur 17). SU minskade sin andel av pengarna och UU gick förbi med största bidraget på 17 Mkr i 24 bidrag.

Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond stöder humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Jubileumsfonden grundades 1962 genom en donation från Sveriges Riksbank. Man förvaltar en donation kallad jubileumsdonationen och kulturvetenskapliga donationen samt två mindre donationer för medicinsk forskning och en för forskarutbyte i Europa.

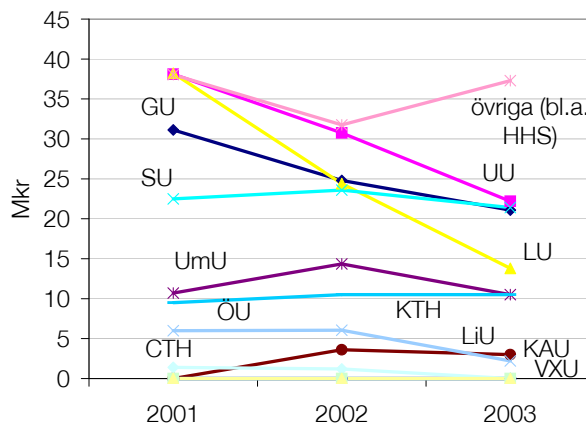
UU, SU och GU ungefär lika stora bidrag från Kulturvetenskapliga donationen

Figur 18 visar den s.k. kulturvetenskapliga donationen inom humaniora och samhällsvetenskap. Återigen har det skett en minskning i utbetalt bidrag från den kulturvetenskapliga donationen. År 2003 utbetalades 143 Mkr i 61 projekt vilket var mindre än år 2002. Den beviljade summan var då 170 Mkr i 71 projekt, och 2001 var det så mycket som 185 Mkr i 80 projekt. GU, UU samt SU har fått ungefär lika mycket i bidrag år 2003 – runt 20 Mkr vardera. "Övriga lärosäten" har ökat sitt bidrag från denna fond.

14

Figur 17. Beviljade nya ansökningar samt fortsättningsansökningar inom jubileumsdonationen, fördelade efter anslagsförvaltare år 2001-2003 (i Mkr).

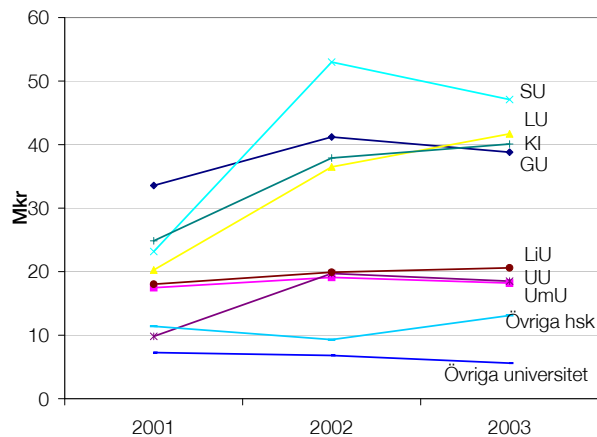
Figur 18. Beviljade nya ansökningar samt fortsättningsansökningar inom kulturvetenskapliga donationen fördelade efter anslagsförvaltare år 2001-2003 (i Mkr).

FAS

GU tappar hos FAS

FAS får anses vara den viktigaste finansiären när det gäller forskning i Sverige om individrelaterade frågor inom arbetslivet, studier av välfärd och sociala processer. Under år 2001 låg GU i topp med drygt 18 procent av totala beloppet men har tappat mot framför allt SU (figur 19). År 2003 har även LU och KI passerat GU. Speciella tvärvetenskapliga satsningar har gjorts som gynnat SU och KI som sökt större projekt tillsammans och där GU inte kunnat konkurrera.

KI var den största mottagaren inom ämnesområdena "Folkhälsa" medan LU var störst inom "Arbete och hälsa" och "Arbetsmarknad" (figur 20). SU var störst inom ämnesområdet "Välfärd", "Social omsorg" och "Övrigt". GU var 2003 endast störst inom "Arbetsorganisation".

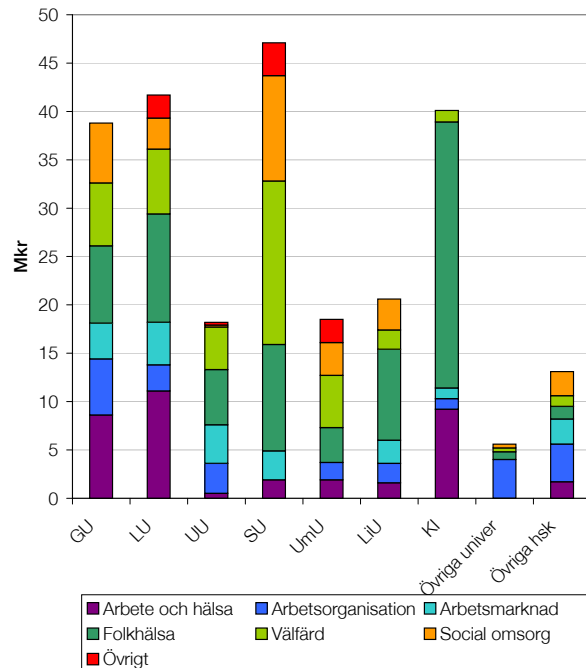

Figur 19. Beviljade bidrag per lärosäte under åren 2001-2003.

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap är ett forskningsråd under Socialdepartementet. FAS stöder framför allt grundforskning, men även tillämpad forskning, inom områdena arbetsmarknad, arbetsorganisation, arbetsrelaterade hälsorisker, folkhälsa, välfärd och socialförsäkring samt omsorg och sociala relationer.

Forskningsrådet är minst av de nybildade statliga forskningsfinansiärerna.

Det tog över ansvarsområden som tidigare sköttes av SFR/socialvetenskapliga forskningsrådet samt delar av RALF/rådet för arbetslivsforskning

Figur 20. Beviljade bidrag från FAS per lärosäte och ämnesområde år 2003.

FORMAS

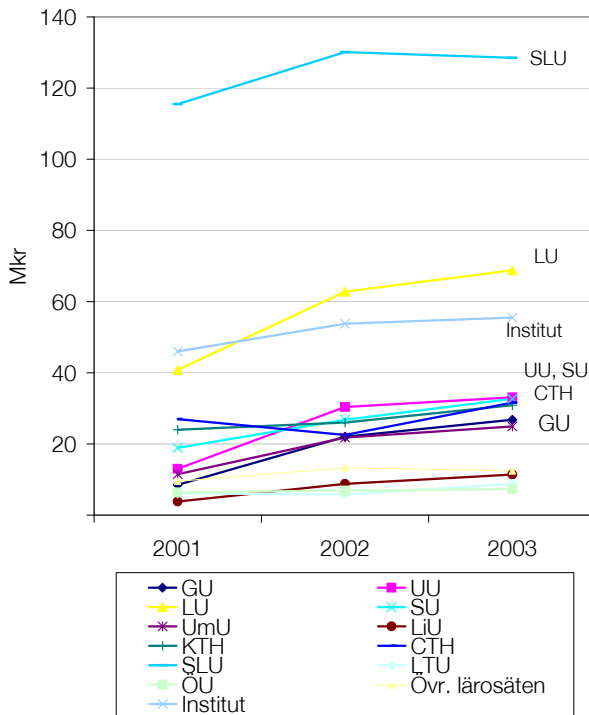
SLU störst mottagare med LU som stark tvåa

FORMAS fördelade drygt 90 procent av sina medel till universitet och högskolor. År 2001 delade FORMAS ut knappt 436 Mkr till forskning och summan ökade till 527 Mkr år 2003.

Av dessa är SLU är den största mottagaren med ca 1/4 av pengarna (128,5 Mkr). LU ligger på andra plats med ca 69 Mkr. GU har ökat sin andel något sedan 2001 (figur 21).

FORMAS, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande är en statlig myndighet under Miljödepartementet. Formas stödjer grundforskning och behovsstyrd forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Rådet har övertagit de ansvarsområden som tidigare sköttes av Byggnadsforskningsrådet (BFR) och Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR). Rådet tog även över delar av Naturvårdsverkets forskningsuppgifter.

16

Figur 21. Beviljade bidrag från FORMAS per lärosäte år 2001-2003.

Löntagarfondsstiftelserna/forskningsstiftelserna 2003

År 1994 bildades i Sverige flera forskningsstiftelser från de s.k. löntagarfonderna:

- Stiftelsen för Strategisk Forskning/SSF
- Stiftelsen för Miljöstrategisk Forskning/MISTRA
- Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling/KK-stiftelsen
- Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning/STINT
- Vårdalstiftelsen

Tillsammans har dessa stiftelser under året 2001 bidragit med 1,1 miljarder kronor till forskningsfinansiering medan summan sjönk till 991 respektive 962 miljoner kronor år 2002 och 2003.

SSF fick ett stiftelsekapital på sex miljarder kronor och har som ändamål att främja naturvetenskaplig, teknisk och medicinsk forskning.

MISTRA skall med sitt kapital finansiera och organisera forskning som syftar till att lösa strategiska miljöproblem. Projekten är stora och man har för närvarande 20 s.k. MISTRA-program som löper under sex till åtta år.

KK-stiftelsens uppdrag är avsett att "uppgradera Sverige för att öka dess tillväxt och konkurrenskraft genom kunskaps- och kompetensutveckling." Detta skall ske bl. .a. genom att bygga upp forskningsmiljöer vid nya universitet och högskolor i nära samarbete med näringslivet. Det ursprungliga kapitalet var 3,6 miljarder kronor.

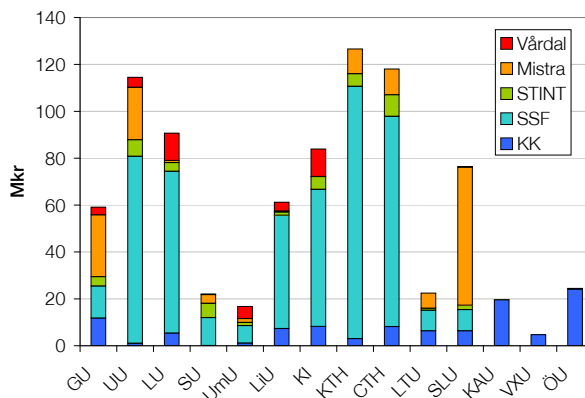
STINT:s startkapital var drygt 1 miljard och pengarna skall användas till att främja internationalisering av svensk högre utbildning och forskning. Stiftelsen har hittills beviljat ca 950 Mkr för detta ändamål.

Vårdalstiftelsen har som uppgift att stödja forskning och forskarutbildning inom vård- och allergiforskning.

Jämfört med tidigare år har nästan alla löntagarfondsstiftelserna minskat sina utbetalningar till de i figur 22 presenterade lärosätena. Endast SSF och STINT har ökat sina utbetalningar 2003 något sedan 2002 men ingen har kommit upp i 2001 års siffror.

Figur 23 visar totala summan bidrag från alla nämnda stiftelser per lärosäte under perioden 2001-2003.

Trenden är likartad år 2003, jämfört med tidigare år, angående vilka som mottar mest bidrag från de olika stiftelserna. Sammantaget är det de tekniska högskolorna som får mest från löntagarfondsstiftelserna.

Figur 22. Bidrag per lärosäte från stiftelserna under 2003.

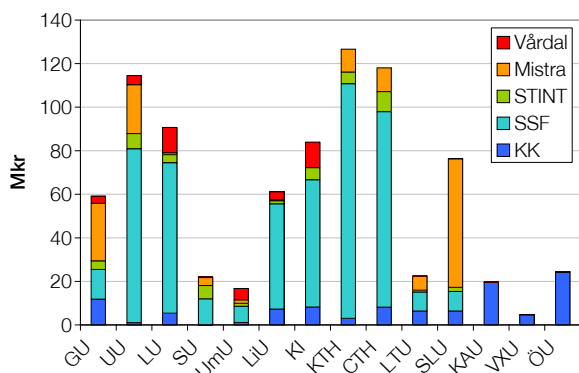
Strategiska stiftelsen

GU ganska svagt och förlorar mark

SSF ger fortfarande största bidragen (507 Mkr år 2003) av stiftelserna och då framför allt till de tekniska högskolorna och universitet med tekniska fakulteter.

KTH och CTH får mest pengar från SSF med 107 Mkr respektive 90 Mkr för år 2003. KTH fick dock ett minskat bidrag med 25 Mkr och CTH med 5 Mkr jämfört med året före trots att utdelningen från

SSF ökat något. LU fick sina mottagna medel från SSF minskade med 38,5 Mkr till 56 Mkr mellan åren 2001 och 2003 men hade nu fått en ökning igen, dock utan att nå sin nivå från 2001. UU har genom detta blivit en större mottagare än LU. GU fortsätter tyvärr sin kräftgång och har återigen minskat sitt bidrag från SSF. År 2001 fick GU nästan 50 Mkr från SSF, år 2002 blev det 18 Mkr och under 2003 endast 14 Mkr (figur 22 och 23).

Figur 23. Bidrag per lärosäte från stiftelserna under 2001-2003.

MISTRA

Domineras av SLU men GU har avancerat till en andra plats

MISTRA betalade ut totalt 143 Mkr år 2003, likartat med år 2002. SLU tar emot mest medel från MISTRA. SLU har successivt ökat sitt bidrag från 41 Mkr år 2001 till 51 Mkr år 2002 och 59 Mkr år 2003. GU fick 16 Mkr år 2002 mot knappt 15 Mkr år 2001. År 2003 ökade summan till 26 Mkr. GU ligger på andra plats efter SLU år 2003 och har förbättrat sin ranking från 2002 års fjärde plats (figur 22 och 23).

KK-stiftelsen

Nya universiteten och högskolorna får mest anslag med GU störst bland de "gamla"

KK-stiftelsen ger sina pengar fr. a. till de nya lärosätena. Örebro universitet har fått mest pengar både år 2002 och 2003 med 24 Mkr båda åren. KAU har minskat sitt bidrag från 24 Mkr år 2002 till 20 Mkr år 2003. VxU låg år 2002 på tredje plats med 15 Mkr, men detta har minskat till endast 5 Mkr år 2003. Ett stort antal av de nya högskolorna har fått större anslag beviljat än detta, liksom även flera av de "gamla" universiteten. GU har fått nästan 12 Mkr från KK-stiftelsen år 2003 vilket är mest av de de "gamla" universiteten. År 2001 och 2002 fick GU knappt 9 Mkr vardera året (figur 21 och 22). Om man tittar på de nya högskolor som ej är presenterade här, så har Mitthögskolan varit den största mottagaren från KK-stiftelsen under åren 2001-2003 med ca 24, 24 respektive 17 Mkr.

STINT

CTH och UU får mest i bidrag från STINT

STINT har betalat ut 47 Mkr 2003 vilket är en liten ökning från år 2002. STINT har återigen gett högst bidrag till CTH, nu på drygt 9 Mkr, medan GU har minskat till knappt 4 Mkr. GU kommer på sjätte plats efter CTH, UU, SU, KI, och KTH avseende medel från STINT (figur 22 och 23).

Vårdalstiftelsen

GU får endast mindre anslag från Vårdalstiftelsen jämfört med KI och LU

Vårdalstiftelsen har minskat sina utbetalningar från 58 Mkr år 2002 till 42 Mkr år 2003. KI fick 21 Mkr båda åren 2001 och 2002 men det har minskat till knappt 12 Mkr år 2003. LU är den näst största mottagaren år 2003 med nästan samma belopp på knappt 12 Mkr, i stort sett oförändrat från 2002. GU har halkat efter både UU och LiU och ligger nu på femte plats med 3 Mkr jämfört 8 Mkr respektive 11 Mkr åren 2001 och 2002 (figur 22 och 23).

Europeiska kommissionen 2003

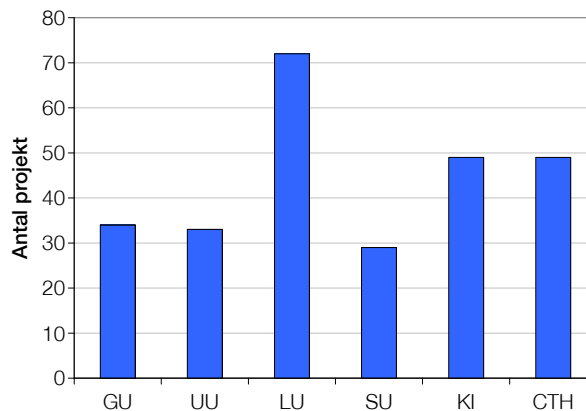
LU drar in flest EU-projekt. KI dominerar medicinsk forskning

EU-forskningen på de större lärosätena domineras av projekt inom de s.k. ramprogrammen för forskning och utveckling. Ramprogrammen är femåriga program med en fastställd budget och fastställda vetenskapsområden.

Sedan förra rapporten (projekt godkända fram till maj 2002) har det s.k. sjätte ramprogrammet (2002-2006) startat med nya tematiska prioriteringar och projektformer. 17,5 miljarder euro är avsatta till sjätte ramprogrammet.

Starten av projekten godkända under 2003, i allra första omgången i sjätte ramprogrammet, blev först under 2004. Antalet projekt på några av Sveriges lärosäten i första omgången i sjätte ramprogrammet presenteras i figur 24. LU är den högskola i Sverige som då fick flest projekt. LU har en teknisk fakultet/högskola, och det är de tekniska högskolorna som hittills fått mest projekt i EU-forskningens ramprogram. KI dominerar inom de medicinska projekten.

KI och LU satsar stora personella resurser centralt på att få många och stora EU-projekt och kunna administrera dem.

Figur 24. EU-projekt på några svenska lärosäten i första omgången i sjätte ramprogrammet.

Sammanfattande reflektioner

Denna redogörelse kanske väcker en del tankar. Vart är vi på väg? Tappar vi betydelse inom forskningen? Vissa resultat och trender kanske indikerar detta. Några avslutande reflektioner ges här, och vi hoppas att diskussionen fortsätter.

Premieras excellenta forskare?

Man talar idag om vikten att prioritera "excellenta forskare" och starka forskningsmiljöer inom forskningen. Varje år ges ut ett flerårigt bidrag kallat just "Excellenta forskare" från Vetenskapsrådet. År 2003 gick sex av de 26 anslagsmottagarna till Lunds universitet medan Göteborgs universitet endast fick ett anslag. Detta bidrag gick till området medicin/odontologi. Av de sex bidragen till Lunds universitet var två inom medicin. KI fick tre anslag inom medicin/odontologi. Hur kan vi hindra att det blir en neråtgående trend för GU?

Göran Gustafsson-priset är ett mycket prestigefyllt pris som delas ut varje år till unga forskare inom matematik, fysik, molekylärbiologi, kemi och medicin, via Kungliga Vetenskapsakademien. År 2003 fick GU en mottagare av detta pris. Naturligtvis är vi stolta över detta, och visst bådär det gott för framtiden med pris för unga lovande forskare. Statistiken är dock nedslående. Utfallet under 12 år är tolv priser till LU, tio priser till SU. UU har fått nio priser, KI åtta, KTH åtta, UmU sex priser, CTH tre priser, GU tre stycken och LiU ett pris. Ger vi de unga forskarna tillräckligt med stimulerande förutsättningar? Finns det andra rimliga förklaringar till detta?

Strategiska stiftelsen har i år en utlysning där man inbjudit 42 sökande (10 % av de sökande i första ansökningsomgången) till en andra ansökningsomgång kallad "Framtidens forskningsledare". GU har bara fått med en sökande i andra omgången. Som jämförelse kan nämnas LU, som har med fem unga forskare, KTH som har åtta stycken, CTH fyra stycken och UU fyra stycken unga framtida forskningsledare. Man kan ju säga då, att alla dessa lärosäten är tekniska eller har tekniska fakulteter och dess forskning prioriteras

av Strategiska stiftelsen. Men Strategiska stiftelsen satsar även stort på strategisk forskning inom de s.k. livsvetenskaperna, vilket speglas av att KI har med åtta forskare till andra omgången. Återigen kan man undra om återväxten är god på GU och om vi uppmuntrar de unga att forska och våga söka anslag. Får de tid att forska?

Göteborg University eller Gothenburg University

På den kinesiska rankinglistan har vi kallats Gothenburg University. GU:s engelska namn har ändrats flera gånger under de senaste åren. Gothenburg University, Göteborg University, University of Göteborg, University of Gothenburg. Försvinner vi i citeringsindex då GU kan uppfattas som olika universitet på grund av olika namn.

Vad hittar vi på webben? The Gothenburg Region Association of Local Authorities (GR), The City of Göteborg, the Port of Göteborg. Väldigt många företag skriver Gothenburg på sin engelska text. Kan detta vara förvillande att trots ett gammal och välkänt engelskt namn använda det svenska ortsnamnet även "på engelska"? Bör det uttalas med g som i "göra" eller som i "gott" på engelska? Känner engelsktalande till Gothenburg eller Göteborg? En annan stad som har den ovanliga förmånen (?) att ha ett engelskt namn är Köpenhamn. Det som vi kallar Köpenhamns universitet på svenska heter officiellt University of Copenhagen på engelska. Det tidigare namnet University of Gothenburg har gett oss den i Bryssel etablerade förkortningen UGOT, kanske bättre än GU (grundutbildning)?

Tillhör vi alla Göteborgs universitet?

Vi läser i dagspressen om våra institutioner, eller andra enheter och deras framgångar. För den icke initierade är det ofta svårt att förstå att GU är involverat, för namnet varken syns eller nämns. Är det samma sak när man publicerar sig i internationella tidskrifter? Det har även förekommit flera gånger i listor från svenska forskningsfinansierare att den GU-interna enheten nämns som organisationshemvist i stället för universitetet.

Sveriges största utbildningsanstalt?

Tar undervisningen för mycket tid från forskningen på Sveriges största lärosäte. Satsar vi för "smått". Är vi för splittrade på "småhögskolor" vid GU? Uppmuntrar vi inte våra forskare tillräckligt mycket? Saknas belöningsystem och incitament?

Samarbete även internt

Flera stora forskningsfinansiärer har påpekat att GU måste kunna skapa projekt över institutionsgränser och fakultetsgränser på ett bättre sätt än vi gjort tidigare. Måste vi lära oss att samarbeta bättre? Kanske behövs det ytterligare satsningar – på arbetsklimat, ledning, utbildning. Administrativt stöd? De krävs mycket att vara och förbli "ett av de stora".

TITEL

Pengar till forskning 2003 – Rapport om forskningsfinansiering beviljad 2003 till Göteborgs universitet och andra svenska lärosäten

REDAKTÖR

Margareta Ahlqwist
Margareta.Ahlqwist@adm.gu.se

LAYOUT & PRODUKTION

Gustav Bertilsson Uleberg

OMSLAGSFOTO

Göran Olofsson

ISBN

91 7360 332 5

Denna rapport liksom rapporterna från 2001 och 2002 kan hämtas på www.gu.se/guvr

Göteborgs universitet är ett av de stora i Europa med tio fakulteter, drygt 40 000 studenter och 5 400 anställda. Inom universitetet finns konst, samhällsvetenskap, naturvetenskap, humaniora, utbildningsvetenskap, lärarutbildning, IT-universitet, Handelshögskola och Sahlgrenska akademien med medicin, vårdvetenskap och odontologi. Unik bredd inom utbildning och forskning erbjuder goda möjligheter till kreativ samverkan mellan vetenskaper samt med näringsliv och offentliga aktörer.

Grundutbildningen sker nära forskningen och studenterna möter ofta internationellt erkända forskare. Forskningens höga kvalitet har bland annat alstrat en nobelpristagare i medicin år 2000. Universitetets öppenhet mot omvärlden och samhället understryks av läget mitt i Göteborg. Vi verkar också sedan lång tid aktivt för det hållbara samhället.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET